

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

SÜLEYMAN ÖZPINAR BAŞVURUSU

Başvuru Numarası	: 2014/6710
Karar Tarihi	: 20/12/2017
Başkan	: Burhan ÜSTÜN
Üyeler	: Hicabi DURSUN Kadir ÖZKAYA Rıdvan GÜLEÇ Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Raportör	: Volkan SEVTEKİN
Başvurucu	: Süleyman ÖZPINAR

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, tüketici hakem heyetine yapılan şikâyetin kabul edilmesine rağmen tüketici mahkemesine açılan itiraz davasında deliller dikkate alınmadan ve tebliğ edilmeyen bilirkişi raporuna göre hüküm kurulması nedenleriyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 15/5/2014 tarihinde yapılmıştır.
3. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
4. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
5. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.

6. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık görüşünü bildirmiştir.

7. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı süresinde beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

8. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:

9. Başvurucu, bankadan kullandığı tüketici kredisi ve kredi kartı taksitli avans kredilerinin geri ödemelerinden dolayı bazı taksitlerinin ödenmemiş olarak gösterilmesi nedeniyle 249,18 TL fazla ödemenin iadesi için 31/7/2013 tarihinde Karatay Kaymakamlığı Tüketici Sorunları Hakem Heyetine (Heyet) başvurmuştur.

10. Heyet 20/9/2013 tarihli kararıyla başvurunun talebi doğrultusunda şikâyete konu bedelin başvuruca iadesine karar vermiştir.

11. Banka, Heyet kararına karşı Konya Tüketici Mahkemesi (Mahkeme) nezdinde 4/11/2013 tarihinde itirazda bulunmuştur.

12. Mahkemenin 16/4/2014 tarihli kararıyla davanın kısmen kabulü ile Heyet kararının 201,18 TL miktar yönünden kısmen iptaline, kararın hüküm kısmının "...Başvurucunun kısmen haklı olduğuna, banka tarafından avans işlem komisyonu adı altında alınan 48,00 TL bedelin başvuruca iadesine, fazlaya ilişkin talebinin reddine" şeklinde düzeltilerek onanmasına dosya üzerinden yapılan inceleme sonunda kesin olarak karar verilmiştir.

13. Başvuru, kararın tebliğinden itibaren yasal süre içerisinde yapılmıştır.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

14. Uyuşmazlığa konu olay tarihi itibarıyla yürürlükte olan 23/2/1995 tarihli ve 4077 sayılı mülga Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 6/3/2003 tarihli ve 4822 sayılı Kanun ile değiştirilen 22. maddesinin beşinci fıkrası şöyledir:

"...

Değeri beşyüz milyon liranın altında bulunan uyuşmazlıklarda tüketici sorunları hakem heyetlerine başvuru zorunludur. Bu uyuşmazlıklarda heyetin vereceği kararlar tarafları bağlar. Bu kararlar İcra ve İflas Kanununun ilamların yerine getirilmesi hakkındaki hükümlerine göre yerine getirilir. Taraflar bu kararlara karşı onbeş gün içinde tüketici mahkemesine itiraz edebilirler. İtiraz, tüketici sorunları hakem heyeti kararının icrasını durdurmaz. Ancak, talep edilmesi şartıyla hakim, tüketici sorunları hakem heyeti kararının icrasını tedbir yoluyla durdurabilir. Tüketici sorunları hakem heyeti kararlarına karşı yapılan itiraz üzerine tüketici mahkemesinin vereceği karar kesindir.

..."

15. 4077 sayılı mülga Kanun'un 23. maddesinin birinci ve ikinci fıkraları şöyledir:

"Bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili olarak çıkacak her türlü ihtilaflara tüketici mahkemelerinde bakılır. Tüketici mahkemelerinin yargı çevresi, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenir.

Tüketici mahkemeleri nezdinde tüketiciler, tüketici örgütleri ve Bakanlıkça açılacak davalar her türlü resim ve harçtan muaftır. Tüketici örgütlerince açılacak davalarda bilirkişi ücretleri, 29 uncu maddeye göre kaydedilen bütçede öngörülen ödenekten Bakanlıkça karşılanır. Davanın, davalı aleyhine sonuçlanması durumunda, bilirkişi ücreti 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre davalıdan tahsil olunarak 29 uncu maddede düzenlenen esaslara göre bütçeye gelir kaydedilir. Tüketici mahkemelerinde görülecek davalar Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun Yedinci Babı, Dördüncü Faslı hükümlerine göre yürütülür."

16. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 316. maddesi şöyledir:

"(1) Basit yargılama usulü, kanunlarda açıkça belirtilenler dışında, aşağıdaki durumlarda uygulanır:

...

b) Doğrudan dosya üzerinden karar vermek konusunda kanunun mahkemeye takdir hakkı tanıdığı dava ve işler.

...

g) Diğer kanunlarda yer alan ve yazılı yargılama usulü dışındaki yargılama usullerinin uygulanacağı belirtilen dava ve işler."

17. 6100 sayılı Kanun'un 320. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1)Mahkeme, mümkün olan hâllerde tarafları duruşmaya davet etmeden dosya üzerinden karar verir.

..."

18. 6100 sayılı Kanun'un 447. maddesinin ikinci fıkrası şu şekildedir:

"(2) Mevzuatta, yürürlükten kaldırılan 18/6/1927 tarihli ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununa yapılan yollamalar, Hukuk Muhakemeleri Kanununun bu hükümlerin karşılığını oluşturan maddelerine yapılmış sayılır."

B. Uluslararası Hukuk

19. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 35. maddesine 14. Protokol'le eklenerek 1/6/2010 tarihinde yürürlüğe giren önemsiz zarar kriterine ilişkin içtihadında bu kriterin, Sözleşme ve protokolleri ile güvence altına alınan hakların Avrupa düzeyinde hukuksal açıdan korunmasını sağlama yönündeki temel görevine yoğunlaşması için önemsiz başvuruları ivedilikle inceleme olanağı vermesi amacıyla oluşturulduğunu belirtmektedir (*Stefanescu/Romanya* (k.k.), B. No: 11774/04, 12/4/2011, § 35). Hâkimin küçük/önemsiz işlerle uğraşmaması gerektiğini ifade eden (De minimis non curat praetor) prensibe göre yeni kabul edilebilirlik şartının -bir hak ihlali ne denli gerçek olursa olsun- uluslararası bir mahkeme tarafından incelenmeyi gerektirecek asgari bir ağırlık düzeyine ulaşması gerektiği görüşüne dayanır (*Korolev/Rusya* (k.k.), B. No: 25551/05, 1/7/2010). Bu kriterin incelenmesinde ihlal edildiği iddia edilen hakkın mahiyetini, ihlal iddiasının ciddiyeti ve/veya ihlalin başvuranın kişisel durumu üzerinde oluşturacağı olası sonuçlarını da gözönünde bulundurmak gerekir (*Giusti/İtalya*, B. No: 13175/03, 18/10/2011, § 34).

20. AİHM, söz konusu kriteri uygularken Sözleşme ve protokollerinin güvence altına aldığı insan haklarına saygının başvurunun esastan incelenmesini gerektirip gerektirmediği hususunu da incelemektedir. Bu kapsamda AİHM, önem kriteri getirilmeden önce de önüne gelmiş olan Sözleşme ile ilgili hususta açık ve çokça uygulanmış olan bir içtihadın bulunması durumunda bu incelemenin yapılmasının gerekli olmadığına hükmettiğini (*Van Houten/Hollanda* (kayıttan düşürme), B. No: 25149/03, 29/9/2005, §§ 33-38; *Kavak/Türkiye* (k.k.), B. No: 34719/04 ve 37472/05, 19/5/2009) hatırlatarak mahkeme içtihatlarını genişletebilecek veya bunlara katkı sağlayabilecek nitelikte olmayan başvuruları incelememektedir (*Tayfun Görgün/Türkiye* (k.k.), B. No: 42978/06, 16/9/2014).

V. İNCELEME VE GEREKÇE

21. Mahkemenin 20/12/2017 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları

22. Başvurucu, sunduğu deliller dikkate alınmadan eksik inceleme sonucu sadece karşı tarafın (Bankanın) beyanları uyarınca ve kredi kullanımına ilişkin zorunlu masrafların tespiti amacıyla yaptırılan bilirkişi incelemesi sonucu Mahkemeye sunulan rapor tebliğ edilmeden karar verilmesi suretiyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme

23. Anayasa Mahkemesi, olayların başvuru tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder (*Tahir Canan*, B. No: 2012/969, 18/9/2013, § 16). Başvurucunun iddialarının adil yargılanma hakkı kapsamındaki silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkeleri yönünden incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

24. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un "*Bireysel başvuruların kabul edilebilirlik şartları ve incelenmesi*" kenar başlıklı 48. maddesinin (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"Mahkeme, Anayasanın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi açısından önem taşımayan ve başvurucunun önemli bir zarara uğramadığı başvurular ile açıkça dayanaktan yoksun başvuruların kabul edilemezliğine karar verebilir."

25. Başvurucunun ihlal iddiasına konu eksik inceleme sonucunda kendisine tebliğ edilmeden hükme esas alınan bilirkişi raporu nedeniyle uğradığı maddi kaybı, bir başka ifadeyle kredi taksitlerinin geri ödemelerinden dolayı iadesini istediği bedelden reddedilen 201,18 TL nazara alındığında başvurunun kabul edilebilirlik kriterlerinden olan anayasal ve kişisel önemden yoksun olma kriteri yönünden incelenmesi gerekir.

1. Anayasal ve Kişisel Önemden Yoksun Olma Kriterine İlişkin Genel İlkeler

26. Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü fıkrasında herkesin bireysel başvuru hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. Diğer yandan yukarıda yer verilen Kanun maddesinde (bkz. § 23) anayasal ve kişisel önemi düşük olan veya bulunmayan başvuruların esastan incelenmeksizin reddedilebileceği hüküm altına alınmıştır. Anılan düzenlemenin kaynağı, hâkimin küçük/önemsiz işlerle uğraşmaması gerektiğini ifade eden kadim "*De minimis non curat praetor*" ilkesidir. Bu ilkenin temelinde yatan düşüncelerden biri mahkemelerin asıl işlevlerine odaklanmalarını sağlamak ve buna engel teşkil edecek olan önem derecesi düşük davaların ve başvuruların iş yükü oluşturmamasını önlemektir (*K.V. [GK]*, B. No: 2014/2293, 1/12/2016, § 47).

27. Anılan hükümle anayasal ve kişisel önemden yoksun başvuruların esastan incelenmemesine imkân tanıyan ek bir kabul edilebilirlik kriteri getirilmiştir. Dolayısıyla diğer tüm kabul edilebilirlik kriterlerini taşısa hatta esas hakkında incelemeye geçildiğinde ihlal kararı verilebilecek nitelikte olsa bile Kanun'da belirtilen nitelikteki bir başvuru kabul edilemez bulunabilecektir (*K.V.*, § 55). Kanun'da anayasal

ve kişisel önemden yoksun başvuruların kabul edilemez bulunabilmesi için iki koşul öngörülmüştür: “Anayasal önem” olarak adlandırılabilir olan birinci koşul “başvurunun Anayasa’nın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi açısından önem taşıması”, “kişisel önem” olarak adlandırılabilir olan ikinci koşul ise “başvurucunun önemli bir zarara uğramaması”dır (K.V., § 57).

28. Anayasal önem koşulunun uygulanmasıyla ilgili olarak kanun koyucu “Anayasa’nın uygulanması açısından önem taşıma”, “Anayasa’nın yorumlanması açısından önem taşıma” ve “temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi açısından önem taşıma” şeklinde üç unsur belirlemiş olmakla birlikte temel hak ve özgürlüklerle ilgili Anayasa hükümlerinin yorumlanması -işin doğası gereği- temel hak ve özgürlüklerin kapsamının ve sınırlarının belirlenmesini de içermektedir. Bu nedenle anayasal önemin temel hak ve özgürlüklere ilişkin Anayasa hükümlerinin “yorumlanması” ve “uygulanması” açısından önem taşıma şeklinde ifade edilebilecek iki unsurunun bulunduğunu kabul etmek gerekir (K.V., § 61).

29. İşin doğası ve kanun metni dikkate alındığında bir başvurunun anayasal öneminin bulunduğu sonucuna varılabilmesi için onun bu iki unsurdan biri açısından önem taşımasının yeterli olduğu anlaşılmaktadır (K.V., § 62). Anayasa hükümlerinin yorumlanması açısından önem taşıma unsurunun başta Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru yoluyla daha önce yorumlamadığı meseleleri kapsadığında kuşku bulunmamaktadır. Bununla birlikte Mahkeme, bir meseleyle ilgili olarak daha önce Anayasa’nın ilgili hükümlerini yorumlamış olsa bile değişen durumları dikkate alarak yeniden yorumlama ihtiyacı duyabilir. Bu durumda da o meseleye ilişkin başvurunun anayasal öneminin bulunduğunu kabul etmek gerekir (K.V., § 63).

30. Anayasa’nın uygulanması açısından önem taşıma unsurunda ise Anayasa hükümlerinin uygulanması açısından başvurunun önem taşıdığı için söylenebilmesi için kamu makamları ve derece mahkemelerinin belli bir meseleye ilişkin uygulamalarının Anayasa Mahkemesi yorumlarından farklı olması ve bu farklılığın da önemli olması gerekir (K.V., § 64).

31. Kişisel önemin bulunmaması koşulu başvurunun önemli bir zarara uğramamış olmasını ifade eder. Bu husus ise -başvurucunun içinde bulunduğu koşullar da dâhil olmak üzere- her olayın kendine özgü koşulları dikkate alınarak ve objektif verilerden hareket edilerek Anayasa Mahkemesi tarafından değerlendirilir (K.V., §§ 66, 67).

32. Zararın parayla ölçülüp ölçülememesi onun önemini değerlendirme bakımından belirleyici değildir. Parayla ölçülmesi mümkün olmayan zararlar yönünden de anayasal ve kişisel önemden yoksun olma kriterinin uygulanması mümkündür. Öte yandan parayla ölçülebilen zararlar yönünden her başvuru için geçerli olacak ve kişisel önem koşulunun belirlenmesinde esas alınacak belli bir meblağ belirlenmesi mümkün değildir. Belli bir meblağ, başvurucuların içinde buldukları kişisel koşullara göre farklı önem derecesine sahip olabilir (K.V., § 68).

2. İlkelerin Olaya Uygulanması

33. Başvuru konusu olayda başvuru aleyhine, Heyet kararının iptali istemiyle açılan davada eksik inceleme sonucunda sunduğu deliller dikkate alınmadan bankanın beyanları doğrultusunda, bilirkişi raporu kendisine tebliğ edilmeden karar

verildiği ve bu nedenle silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiği şikâyetinde bulunulmuştur.

34. Anayasa Mahkemesi, önüne gelen birçok başvuruda silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin kapsam ve içeriğini belirlemiştir. Mahkeme, içtihadında taraflara dava malzemesi hakkında bilgi sahibi olma ve yorum yapma hakkının tanınması ve bu nedenle tarafların yargılamanın bütününe aktif olarak katılması gerektiğini açıklamış; davanın taraflarının usule ilişkin hakları bakımından aynı koşullara tabi tutulması ve taraflardan birinin diğerine göre daha zayıf bir duruma düşürülmeksizin iddia ve savunmalarını makul bir şekilde mahkeme önünde dile getirme fırsatına sahip olması gerektiğine dikkat çekmiştir. Mahkemenin görevinin delillerin sunulması da dâhil olmak üzere başvuru konusu yargılamanın bütünlüğü içinde adil olup olmadığının değerlendirilmesi olduğuna vurgu yapmıştır. Herhangi bir davada bilirkişi raporu veya uzman mütalaasının gerekli olup olmadığına karar vermenin ayrıca bilirkişi raporunun kabul edilebilirliği ve değerlendirilmesi hususlarının Mahkemenin değil derece mahkemelerinin görevi ve yetkisi dâhilinde olduğunu belirtmiştir (*Yüksel Hançer*, B. No: 2013/2116, 23/1/2014, §§ 17-19; *Abdullah Özen*, B. No: 2013/4424, 6/3/2014, §§ 19-22; *Sencer Başat ve diğerleri* [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, § 68; *Yahya Murat Demirel ve Hüsnü Barbaros Olcay*, B. No: 2013/7996, 17/2/2016, § 54; *İbrahim Demirayak*, B. No: 2013/4075, 10/3/2016, §§ 34-38; *Reşit Orak*, B. No: 2014/13609, 19/7/2017, § 23).

35. Somut başvuruda dile getirilen şikâyete benzer şikâyetlerin Anayasa Mahkemesince daha önce incelendiği ve ilgili Anayasa kurallarının yorumlandığı anlaşılmaktadır. Dosya üzerinden karar vermek konusunda kanunun mahkemeye takdir hakkı tanıdığı basit yargılama usulüne tabi davada, derece mahkemesi uygulamasının Anayasa Mahkemesinin yukarıda yer verilen içtihadında benimsediği yorumlardan farklı olduğu ileri sürülebilirse de bu farklılığın davanın özel şartlarından kaynaklandığı ve esaslı bir soruna işaret etmediği anlaşılmaktadır.

36. Buna göre Mahkemenin sıklıkla uygulanmış açık bir içtihadının bulunduğu silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiğine ilişkin başvurunun genel bir soruna işaret etmediği gibi Anayasa'nın uygulanması ve yorumlanması veya temel hakların kapsamının ve sınırlarının belirlenmesi açısından da önem taşıdığına ortaya konulamadığı sonucuna varılmıştır.

37. Diğer yandan bilirkişi raporunun tebliğ edilmemesi nedeniyle şikâyet ve cevap dilekçesinde dile getirmediği hangi itirazlarını ileri süremediğini açıklamayan başvuru, Mahkemenin hükmüne esas aldığı bu rapor doğrultusunda verilen karar ile 201,18 TL maddi kayba uğradığını belirtmiştir. Bu miktarın kamu emeklisi olan başvuruçunun içinde bulunduğu kişisel koşullara göre kendisine ciddi anlamda zarar verdiği ve kendisi için ne denli önemli olduğu hususunda herhangi bir açıklamasının olmadığı da gözetildiğinde önemli bir zararı olduğu kanaatine ulaşılamamıştır.

38. Açıklanan nedenlerle anayasal ve kişisel önemden yoksun olduğu anlaşılan başvurunun diğer kabul edilebilirlik şartları yönünden incelenmeksizin kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Silahların eşitliği ve çelişmeli yargılama ilkelerinin ihlal edildiğine ilişkin iddianın *anayasal ve kişisel önemden yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA,

B. Yargılama giderlerinin başvuru üzerinde BIRAKILMASINA 20/12/2017 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Burhan ÜSTÜN

Üye
Hicabi DURSUN

Üye
Kadir ÖZKAYA

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ